

Ki a jó amerikai?

GREENLEAF

"Amerika
lax"

Barbara Kaye Greenleaf:
Amerikáz (Kozmosz, 211 old.)
Az amerikai hajóskapitányok
örültek, ha eleven holttelherrel
vitorlázhattak haza az európai ki-
kötőkből, mert az maga gond-
oskodott a ki- és berakodásról.
Még fizetett is az átkelésért. A
kényszerűségből, becsvágyból vagy
illúzióból útnak indultak számára
Amerika volt az Aranyhegy, az
ígéret földje, a valóságos Utópia.
Az Újvilág munkaerőisége, a
szabad földterületek — propagan-
dával vagy anélkül — állandóan
vonzották más kontinensek la-
kóit. Amint Barbara K. Green-
leaf ifjúságnak szánt könyvéből
kiviláglik, csak a bevándorlót
tömegeinek munkába állásával
vált lehetővé az ipar és a mező-
gazdaság gyors fejlődése, a vas-
úti és a csatornahálózat kiépülé-
se néhány évtized alatt az óriási
területen. A Borbás Mária fordí-
tásában megjelent, sikerült kis-
monográfia a legelső lépéstől, a
pionírok megtelepedésétől tekinti
át az amerikai bevándorlás egy-
mászt követő hullámainak törté-
netét.

A korábban megtelepedett „jó
amerikaiak” haragját, szinte mind-
egyik kisebbségi csoport kihívta
maga ellen. Ezt a haragot „nem
észokok diktálják”. Az író —
ismervén a megelőző két-három
évszázad visszataszító példáit —
tudatos erőfeszítéssel igyekszik ei-
szakadni minden előítéletől és
szokásá válni érzelmi reakciótól.
Visszahúzóik a történelmi té-
nyek, az idegen olvasó számára
sokszor mehökkentő dokumentu-
mok mögött pártállása azonban
már hánaneméből is érződik, bár
a stílus és a módszer tiszteletre
méltó lárvvilágossága néhány
ponton mintha merevségbe vál-
tana át. Főként a kiközösítettek
oldalának fegyvermezettebb képvil-
gelői jutnak szóhoz a műben.
Hogy a feketékről szóló utolsó
fejezetből veszünk példánkat, a
szerző az utóbbi évtizedek néger
mozgalmai közül csak a Martin
Luther King nevéhez fűződőről ír
részletesen — tény, hogy ez
volt a legrealistább és legremény-
teljesebb. Marcus Garveyt és
kusza motivációjú, józannak ép-
pen nem mondható ideológiáját
azonban, mely navjainkban egyre
népszerűbb, meglehetősen félváll-
ról kezeli. Malcolm X-ről pedig
említést sem tesz.

Valamivel több teret kap köny-
vében a megkülönböztetés szele-
debb — nem életveszélyes —
formából fakadó ipari komikum,
(A témához gatlástalanabban
nyúlt Lenny Bruce, a halála után
egy évtizeddel legendássá nőtt,
korát megelevenítő szabad szájú ko-
mikus-konferanszié. Egyik számát
körülbelül így fejezte be: nigger,
nigger, nigger, nigger, nigger —
addig mondom, amíg olyan gva-
korki szóvá nem válik, hogy nem
lesz szidalom. Majd megköszönte
a jelen levő feketéknek, hogy
nem verték össze a poén előtt.)

A bizakodó zárósorok sokat el-
árulnak a harvanyas évek végé-
nek és a hetvenes évek legeleje-
nek amerikai önértékeléséről. (Az
eredeti kiadás 1970-ben jelent
meg, Greenleaf szeretné, ha 1976-
ra szociális intézkedésekkel vég-
leg megoldanák az etnikai kl-
sőségséget kérdését (A szerző a
négerekre gondol.) Nem tudni, a
kormányzat illetékesek belelapoz-
tak-e könyvébe.

Székely János

1976. MÁRCIUS 20.

ekönyv